

šniškega kapitalizma, le pripravlja otroke na življenje v narcisistični, potrošniški družbi.

Menimo, da bi opisano narcisistično obnašanja otrok v šolah lahko omejili le z radikalnimi sistemskimi spremembami, ki ne bi več predvidevale nadaljevanja permisivnega vzgajanja v šolah, temveč bi otroke poskušale restriktivno pripraviti do spoštovanja javno veljavnih norm. To pa je v popolnem nasprotju z aktualno doktrino vzgoje v sodobni slovenski osnovni šoli in seveda v potrošniški družbi nasploh. Več doslednosti pri vzgoji bi bilo nujno uvesti predvsem v družinsko vzgojo, da bi starši spoznali, da so omejitve za vzgojo otrok nujne že v predšolskem obdobju, ter predvsem, da ne bi nasprotovali restriktivnejši vzgoji v šoli. Žal na podlagi obstoječe šolske zakonodaje, ki učitelju vse bolj zavezuje roke, staršem pa daje vedno večjo moč ter zastopa permisivne, demokratične didaktične pristope, pedagoški delavci ne morejo ravnati v nasprotju s permisivno doktrino in zato na ta način le dopolnjuje družinsko vzgojo brez omejitev.

Problem je, kot smo v prispevku poskušali pojasniti, še kompleksnejši; šola je ključna institucija družbe in ne more ravnati v nasprotju s poglavitnimi družbenimi težnjami. Iluzorno je pričakovati, da bomo dobivali v šolo otroke z integriranim moralnim imperativom, na podlagi katerega bomo lahko gradili »klasični učni in vzgojni proces«, kar je bila praksa v šoli pred leti. Današnji otroci so doma večinoma permisivno, demokratično in celo nedosledno vzgajani in so zato bolj razvajeni in zahtevni, bolj odprti, direktni, odzivni in pričakujejo od učiteljev podoben pristop kot doma, ki je sicer kratkoročno v šoli zelo učinkovit, dolgoročno pa funkcionalen za utrjevanje potrošniške kulture.

Pedagoški delavci so/smo ujeti v zanko, ki se je niti ne zavedajo/mo, kajti nadaljevanje otrokom všečnih, dinamičnih, demokratičnih pristopov v šoli le utrjuje permisivnost v družbi, strogi, avtoritarni »klasični« šolski pristopi pa niso več učinkoviti, saj so permisivno vzgojenim otrokom tuji, ker ne vedo, zakaj bi morali nekoga spoštovati samo zato, ker je učitelj, torej brezpogojna avtoriteta.

Ce sklenemo, pričujoči prispevek poskuša s predstavljeno empirično antropološko raziskavo vnesti drugačen zorni kot v sodobni pedagoški diskurz, predvsem z namenom reaktualizacije teoretskih stališč narcisistične socializacije, ki jih je Lasch analiziral v ZDA že v sedemdesetih letih 20. stoletja, v slovenskem prostoru pa so mu v osemdesetih in devetdesetih sledili predvsem Žižek, Godina, Salecl, Praper in Kroflič. Ta stališča so danes pogosto označena kot »zastarel konceptualni aparat«.